

REGION FOSEN

Ekstern vurdering i intern skolevurdering

VURDERINGSRAPPORT

Brandsfjord skole i Roan kommune

Vurderingsområde:

«Lesing i alle fag»

Er «Lesing i alle fag» gjennomført og blitt en del av skolens hverdag på alle trinn og i alle timer og fag? Har elever utbytte av skolens innsats i lesing i alle fag?

Dato: 20.-23.april 2015

1	Innledning	3
2	Om skolen	7
3	Vurderingsområde	8
4	Kvalitetsmål for framtidsbildet	9
5	Deltakere i vurderingsarbeidet	14
6	Tidsbruk	14
7	Metoder	17
8	Tegn på god praksis	18
9	Praksis som kan bli bedre	24
10	Ideer til videre arbeid med utviklingsområdene	28
11	Rapportering til skoleeier	31
12	Vedlegg	33

1 Innledning

Om regionen:

19 skoler i 7 kommuner på Fosen har gått sammen om ekstern vurdering i lokalt vurderingsarbeid.

Osen, Roan, Åfjord, Rissa, Leksvik, Bjugn og Ørland vil gjennomføre ekstern vurdering på tvers av kommunegrenser, gjennom en felles nedsatt vurderingsgruppe.

Hvorfor skolevurdering:

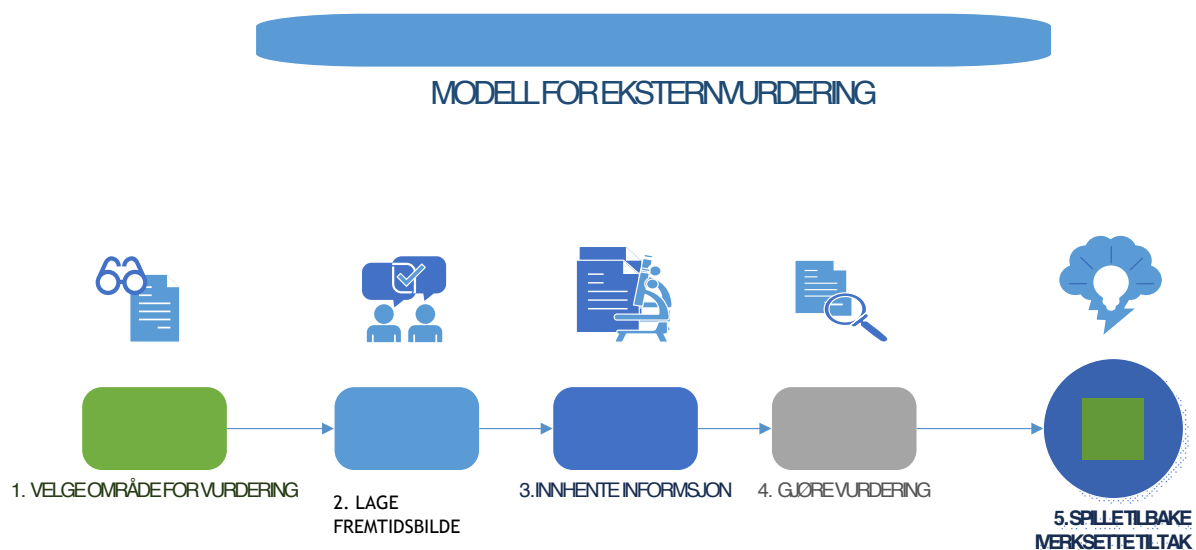
- I følge forskrift til opplæringsloven § 2 - 1 første ledd, skal skolen jevnlig vurdere i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå målene i generell del og fagdelene av læreplanen.
- Skolen skal over tid foreta vurderinger og undersøkelser relatert til alle mål i læreplanverket. Skolen skal analysere resultatene av undersøkelsene, trekke konklusjoner og iverksette tiltak som følge av dette.
- Den skolebaserte vurderingen skal være til hjelp i arbeidet med skoleutviklingen og bidra til at personalet får økt innsikt i sammenhengen mellom rammefaktorer, prosesser og resultat. En innsikt som igjen skal bidra til å øke elevenes utbytte av opplæringen.
- Det bør legges til rette for at de parter som deltar i analyse- og konklusjonsarbeidet har nødvendig kompetanse. Konklusjonene av den skolebaserte vurderingen bør skriftliggjøres og kommuniseres til berørte parter.
- Skoleeier har ansvar for å jevnlig vurdere i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen bidrar til å nå de målene som er fastsatt i den generelle delen av læreplanen og i de enkelte læreplanene for fag.
- Skoleeier skal medvirke til å etablere administrative systemer og innhente statistiske og andre opplysninger som er nødvendig for å vurdere tilstanden og utviklingen innenfor opplæringen. (Jmfør Opplæringsloven §13.10)

Hvorfor ekstern vurdering?

Formålet er at de eksterne skolevurdererne skal være til hjelp i arbeidet med pedagogisk kvalitetsutvikling i skolen. På kort tid og gjennom en enkel prosess får skolen hjelp til å se sitt eget utviklingspotensiale innenfor vurderingsområdet.

Tegn på god praksis

Utdanningsdirektoratet bygger vurderingsmodellen på en tilpasset versjon av Hardanger/Voss-regionen sin skolevurderingsmetodik. De eksterne vurdererne har brukt denne metodikken i sitt arbeid i flere år. Modellen består av fem trinn:

Rapportens tittel spiller på det fremtidsbilde som er utviklet for skolens utfordringer (pkt. 3). I stedet for målformuleringer, settes det opp konkrete tegn på hva som kjennetegner en god praksis, noe som synliggjør involvering og løsningsorientering i stedet for problemfokusering. Tegnene fungerer som kjernen i vurderingsprosessen. Et bredt spekter av aktører vil få uttale seg om skolens nåværende praksis i forhold til tegnene på god praksis.

Hvem er vurderingsgruppa?

9 personer i Fosenregionen er engasjerte i vurderingsgruppa. De har bred pedagogisk bakgrunn, og skal vurdere de 19 skolene som deltar. Hver skole skal i løpet av tre år bli vurdert.

To vurderere gjennomfører vurdering på hver skole, og ingen skal vurdere skole i egen kommune.

Hva gjør vurderingsgruppa?

Skolen, i samarbeid med skoleeier, velger et fokusområde for vurdering. Vurderingsparet forbereder selve vurderingen gjennom et første møte med skolen. De utarbeider kvalitetsmål, velger metode og verktøy tilpasset den enkelte skoles vurderingsområde. De gjennomfører et vurderingsarbeid, og skriver en rapport som legges frem for skolen i slutten av vurderingsuken.

Vurderingsgruppa sin oppgave er å speile praksis opp mot kvalitetsmålene. Det er ikke en rådgivning, men skal være til hjelp og støtte for internt utviklingsarbeid.

Rapporten

Vurderingsgruppa skriver en rapport om resultatet av vurderingen. Rapporten trekker fram skolen sine sterke sider og peker på eventuelle utfordringer. Rapporten gir også informasjon om rammene for vurderingen – tidsbruk, metodevalg, verktøy m.m.

Vurderingen tar ikke mål av seg til å gi et fullstendig bilde av skolen, men er et bidrag til hva en bør arbeide videre med innen det området som er vurdert.

Det er ønskelig at de redskaper og metoder som er blitt brukt, kan overføres til det interne utviklingsarbeidet skolen årlig arbeider med.

2 Om skolen

Brandsfjord barne- og ungdomsskole

Brandsfjord skole ligger i vakre omgivelser mellom Repptinden og Hopstaddalselva, like ved fylkesvei 715, sentralt mellom Roan, Osen og Åfjord.

Bygget huser både skole, skolefritidsordning og barnehage. I tillegg eier Den norske kirke Brandsfjord kapell, som ligger i tilknytning til gymsalen. På grunn av skolens sentrale beliggenhet er den mye brukt av lag og foreninger på ettermiddags- og kveldstid.

Brandsfjord skole har rikelig med plass utendørs: Uteområdet som inkluderer lekeplasser, drivhus, sykkelbane og ballbinge har status som nærmiljøanlegg. På skolens område ligger også en stor grusbane.

Brandsfjord skole ble tatt i bruk i 1962, som etterfølger av de små grendeskoler som til da hadde vært i bruk på Sumstad, på Straum og på Hofstad. Fra 1972 til 1981 var Brandsfjord skole også sentralskole for ungdomstrinnet i hele Roan kommune. Skolen ble rehabilitert i 1999.

Brandsfjord skole er en 3-delt 1 – 10 skole med 34 elever skoleåret 2014 – 2015. Elever fra Lonin, Hopstaddalen, Straum, Sumstad, Hauknes, Bessaker og Hofstad er brukere av Brandsfjord skole. Skolen har i inneværende skoleår 5,6 årsverk fordelt på 9 lærere. Skolen blir ledet av en felles rektor for Brandsfjord skole og Vik-Bessaker skole.

Hvert trinn har sine egne baser på Brandsfjord skole. Småskolen (1. – 3. årstrinn) har fem dager undervisning pr. uke, med 5 timer hver dag. I tillegg har 1. klasse 6 timer en dag i uka, hvor de i den sjette timen arbeider med faget matematikk. Mellomtrinnet (5. – 7. årstrinn) og ungdomstrinnet (8. -10. årstrinn) har 30 timer pr. uke. Over 90 % av skolens elever benytter skoleskyss.

Rektor Herman Klok

3 Vurderingsområde

Brandsfjord skole har bedt om vurdering på følgende område:

Er «Lesing i alle fag» gjennomført og blitt en del av skolens hverdag, på alle trinn og i alle timer og fag?

Har elever utbytte av skolens innsats i lesing i alle fag?

Bakgrunn/prosessen for valg av område/hvem har valgt området:

Tema er valgt på grunn av resultatene skolen har hatt på nasjonale prøver og lesetester, hvor de ansatte mener at skolen har forbedringspotensialer.

Skolen er dessuten med i pulje 2 av Ungdomstrinn i utvikling med «Lesing i alle fag» som tema. Skolen er interessert i å få vite om innsatsen har ledet til resultater.

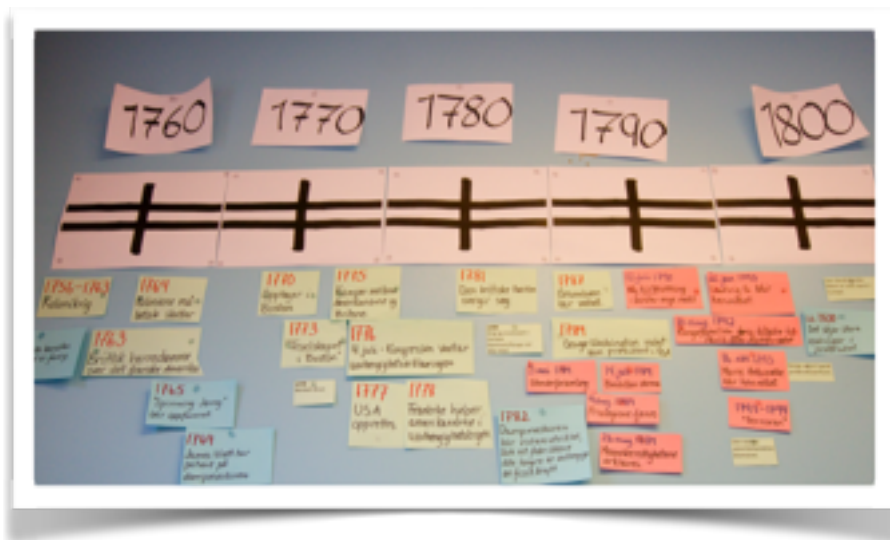
4 Kvalitetsmål for framtidsbildet

I evalueringsuken har vi vurdert skolens nåværende praksis opp mot et ideelt *framtidsbilde*.

Kvalitetsmål betyr kjennetegn på god kvalitet. Kvalitetsmålene er hentet fra lov, regelverk, læreplanverk og skolen sine egne planer.

Når vurderingsparet gjennomfører en vurdering blir kvalitetsmålene sammenlignet med den informasjonen som er samlet inn, før og under vurderingsuken.

Kvalitetsmålene er utformet av vurderingsparet og godkjent av skolen.

Framtidsbilde:

Kvalitetsmål	Tegn på god praksis
Skolen er en lærende organisasjon	<p>Det er satt av tid og arena for kompetanseheving og erfaringsutveksling innenfor lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag.</p> <p>Skolen har en felles forståelse av lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag.</p> <p>Skolen har en felles plan for leseopplæring og system for kartlegging, dokumentasjon og oppfølging av tiltak for alle elever.</p>

<p>Lærerne driver systematisk opplæring i lesing på alle trinn i alle fag</p>	<p>Lærerne følger opp resultater fra kartlegginger og prøver i det daglige arbeidet med hver enkelt elev og i planleggingen av det videre læringsarbeidet.</p> <p>Lærerne samarbeider om felles holdning til lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag.</p> <p>Lærerne motiverer og forklarer den enkelte elev hva som fremmer utvikling av lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag.</p> <p>Lærerne setter fokus på begrepslæring i alle fag.</p> <p>Lærerne har gode rutiner for lesing i klasserommet, og leseglede og leselyst blir satt i fokus.</p> <p>Lærerne bruker varierte arbeidsmåter, også IKT, for å nå læringsmålene i lesing.</p>
---	--

<p>Elevene utvikler leseferdigheter som redskap for læring i alle fag</p>	<p>Elevene er kjent med hvilke kompetansemål de arbeider mot i lesing.</p> <p>Elevene får lesetrening på et mangfold av tekster og sjangere – både papirbaserte og digitale.</p> <p>Elevene får opplæring i og bruker ulike lesestrategier</p> <p>Elevene viser engasjement for egen leseutvikling</p> <p>Elevene er bevisste sin egen begrepsutvikling</p> <p>Elevene blir oppmuntret til å lese både hjemme og på skolen</p>
---	--

Skole og hjem samarbeider om leseopplæringen.

Foreldrene får opplæring i hvordan de best mulig kan motivere og støtte elevene med leseopplæringen.

Foresatte orienteres og veiledes om resultat etter kartlegging og nødvendige tiltak iverksettes.

Foreldrene er kjente med hvordan skolen arbeider med utvikling av leseferdigheter.

Leseferdighet er tema på møter mellom skole og hjem.

5 Deltakere i vurderingsarbeidet

Vigdis Hegge Sætran, Osen
Hilde Kristin Lorentsen, Åfjord

Våre informanter har vært
Rektor ved Brandsfjord skole
Lærere ved Brandsfjord skole
Elever ved Brandsfjord skole
Foreldre ved Brandsfjord skole

6 Tidsbruk

Det er avsatt 3-4 dager til å vurdere en skole. Skolen får rapporten siste vurderingsdag. I forkant og underveis forbereder vurdererne informasjon, metoder, verktøy og driver informasjonsarbeid og oppsummeringer.

Framdriftsplan Brandsfjord skole:

<i>Tid</i>	<i>Tiltak</i>	<i>Ansvar</i>
<i>29. sept. og 15. des. 2014</i>	<i>Informasjon til skolene som skal vurderes</i>	<i>Region- konsulenten</i>
<i>Uke 51, 2014</i>	<i>Framdriftsplan sendes skolene</i>	<i>Region- konsulenten</i>
<i>Innen 20. januar 2015</i>	<i>Melde inn vurderingsområde/tema til regionkonsulenten</i>	<i>Skolene</i>
<i>Innen 25. januar 2015</i>	<i>Overlevering av dokumentasjon til vurdererne. Sendes via regionkonsulenten</i>	<i>Skolene</i>
<i>4. - 5. februar 2015</i>	<i>Forberedelse til vårens vurdering. Utarbeidelse av framtidsskildre m.m</i>	<i>Vurdererne</i>
<i>Uke 7</i>	<i>Kontakt med skolene. Utsending av framtidsskildre</i>	<i>Vurdererne</i>
<i>Før fredag i uke 9</i>	<i>Skolene godkjenner framtidsskildre</i>	<i>Skolene</i>
<i>Innen uke 10</i>	<i>Sende påstandsskjema til skolene</i>	<i>Vurdererne</i>
<i>Uke 12</i>	<i>Utfylling og returnering av påstandsskjema til vurdererne</i>	<i>Skolene</i>
<i>Uke 13</i>	<i>Utarbeidelse av skjema, intervjuguide, observasjonsskjema etc</i>	<i>Vurdererne</i>
<i>Uke 13</i>	<i>Skisserer innhold i vurderingsuka. Timeplan sendes skolene.</i>	<i>Vurdererne</i>
<i>Uke 17</i>	<i>Vurderingsuke med framlegg av rapport</i>	<i>Skolene, vurdererne</i>
<i>Uke 19</i>	<i>Tilbakemelding til regionkonsulenten om erfaringer med ekstern skolevurdering. Se skjema</i>	<i>Skolene</i>
<i>Uke 20</i>	<i>Tilbakemelding til regionkonsulenten om hvordan det videre arbeidet er tenkt gjennomført</i>	<i>Skolene</i>
	<i>Oppfølging etter ekstern skolevurdering.</i>	
	<i>Se vedlagte "Oppfølgingsavtale etter ekstern skolevurdering"</i>	<i>Skolene</i>

Timeplan for vurderingsuka

Kl.	Mandag 20.04.	Tirsdag 21.04.	Onsdag 22.04.	Torsdag 23.04.
07.45	Personalmøte	Møte med rektor	Møte med rektor	Arbeid med rapporten
08.30	Møte med rektor og omvisning	Observasjon	Observasjon	
09.00	Observasjon 1.-3.trinn	Observasjon	Observasjon	
10.00	Observasjon 4.-7.trinn	Møte med elever småtrinn	Arbeid med rapport	Rapporten legges fram for rektor
10.40	Lunsj	Lunsj	Lunsj	Lunsj
11.20	Observasjon 8.-10.trinn	Møte med elever mellomtrinn		Revidering og trykking av rapport
12.00	Tid til gjennomgang av ukeplaner/ periodeplaner	Møte med elever ungdomstrinn	Arbeid med rapport	
14.00		Møte med lærere på alle trinn 1.-10.trinn		
14.30				
18.00		Samtale med foreldre		
				Rapporten legges frem til personalet, FAU, Skolesjef, Ordfører, Rådmann og ev. andre

7 Metoder

Vurderingsområdet og tid til disposisjon virker inn på valg av metode. Vanlige metoder er innhenting av dokumentasjon, påstandsskjema, strukturerte gruppesamtaler, samtale med skolens ledelse/ressurspersoner, møter og observasjoner. All informasjon om skolen speiles opp mot utarbeidet framtidssbilde for vurderingsområdet.

I denne vurderingen er følgende metoder benyttet:

- Innhenting av dokumentasjon
- Utarbeidelse av kvalitetsmål og tegn på god praksis
- Bruk av påstandsskjema
- Bruk av samtaleguider og intervju
- Observasjon

8 Tegn på god praksis

Kvalitetsmål:

Skolen er en lærende organisasjon

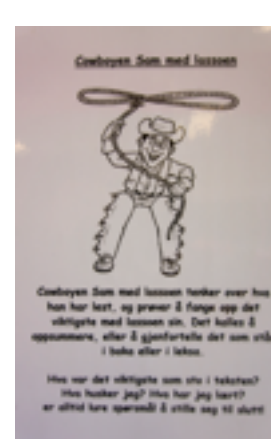
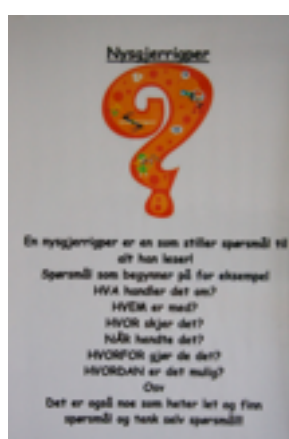
Tegn:

Det er satt av tid og arena for kompetanseheving og erfaringsutvikling innenfor lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag.

Skolen har en felles plan for leseopplæringa. Lærerne samarbeider om felles holdning til lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag.

Hva vi så:

Skolen har lenge hatt fokus på valgt tema og har de fleste år skåret høyt på nasjonale prøver i lesing. På nyåret 2014 ble skolen med i SKUV (Skolebasert kompetanseutvikling - pulje 2) som satte ekstra lys på lesing i alle fag. Skolen har en prosjektansvarlig som har satt temaet på dagsorden. Det har også vært felles samlinger der deler av personalet har deltatt. Rektor har innsikt i det arbeidet som gjøres gjennom å besøke klassene jevnlig og tar også vikartimer der han tar del i det arbeidet som gjøres. Et tips kan være at vårens og høstens fellestidsplan setter synlig fokus på lesing i alle fag. Her bør en legge opp til diskusjoner, fagsamarbeid og erfaringsdeling, noe personalet også etterspør. Kanskje kan også kollegaobservasjoner/veiledning være en vei å gå eller at rektor er inne i klasserommet for å se etter tegn på god praksis. Skolen opplyser at de benytter Strategiplan for Nord-Fosen i sitt arbeid med lesing i alle fag.

Kvalitetsmål:

Lærerne driver systematisk opplæring i lesing på alle trinn i alle fag

Tegn:

Lærerne følger opp resultater fra kartlegginger og prøver i det daglige arbeidet med hver enkelt elev og i planleggingen av det videre læringsarbeidet.

Lærerne setter fokus på begrepslæring i alle fag.

Lærerne har gode rutiner for lesing i klasserommet. Leseglede og leselyst blir satt i fokus.

Hva vi så:

Lærerne følger stort sett opp resultater fra kartleggingsprøver og andre prøver som brukes ved skolen. Samtaler med lærerne viser at skolen ikke har et felles system for å jobbe med resultatene fra disse prøvene, men hver enkelt lærer står fritt i å ta tak i utfordringene som avdekkes. Selv om de fleste velger å ta hensyn til elevens skår ved å tilpasse undervisninga til den enkelte elev, kan man med fordel innarbeide et felles system der resultatet på prøvene settes som utgangspunkt for videre læring. Dette vil sikre at alle elevene får oppfølging i tråd med Opplæringslovens § 1-3 om tilpasset opplæring. Skolen bør derfor få på plass et helhetlig system for hvordan de skal jobbe med de ulike kartleggingsprøvene som skolen benytter. Disse bør knyttes til planen for leseopplæringa som de ansatte forplikter seg til å følge.

I intervju forteller lærerne om hvordan de jobber med begrepsinnlæring i de ulike fagene og sier de har stor bevissthet rundt dette arbeidet. De jobber med begrepslæring på alle trinn og ønsker at elevene skal kunne bruke egne ord på faglige ord og uttrykk. Både elever og foreldre bekrefter det samme i intervju. Observasjon i timene viser at det til dels jobbes godt med begreper men at det også mangler fokus i enkelte fag og ved gjennomgang av nye emner. Begrep det skal jobbes med kan med

fordel synliggjøres på ukeplanen og repetisjon er viktig, noe vi også så benyttet i stor grad på enkelte trinn.

Skolen har fokus på lesing. Bokbussen som kommer til skolen en gang i måneden blir flittig brukt, og elevene får god hjelp til å finne tilpasset litteratur. Skolen har også gått til innkjøp av klassesett med ungdomslitteratur som er tilpasset elevene. I timene bruker lærerne ulike metoder for å motivere elevene til å lese, men opplever likevel at det i økende grad er vanskeligere å motivere dem. Foreldrene bekrefter at flere av elevene har gode lesevaner og at de også leser bøker heime. Lærerne sier de bruker ulike lesestrategier og er opptatt av å lære elevene flere slik at de kan velge den strategien som passer med tanke på det de skal lære. Lærerne er enige om at bruken av lesestrategier «dabber av» litt oppover i klassene og at de må ha mer fokus på å bruke et mangfold av strategier. Vi ser at man med fordel kan bruke mer tid på å finne ulike lesestrategier og at det legges vekt på å lære elevene og bruke dem aktivt i læringsprosessen. Det er viktig at dette er fokus på alle trinn og at lærerne er gode modeller i bruken av lesestrategier.

Kvalitetsmål:

Elevene utvikler leseferdigheter som redskap for læring i alle fag.

Tegn:

Elevene er kjent med hvilke kompetansemål de arbeider mot i lesing.

Elevene får trening på et mangfold av tekster og sjangre - både papirbaserte og digitale.

Elevene får opplæring i og bruker ulike strategier.

Hva vi så:

Vi så at elevene i noen grad var kjent med de kompetansemålene det ble jobbet etter i fagene. Både lærere og elever var samstemte i at målene ble presentert muntlig og ikke skriftlig til elevene. Vi så også at enkelte lærere presenterte målene både muntlig og skriftlig på smartboard ved oppstart av nytt kapittel/tema. Elevene vi snakket med syntes ikke det var noe problem at målene ikke står på arbeidsplanene. Lærerne uttrykte at dette var et bevisst valg ettersom elevene erfaringsmessig ikke leste gjennom målene eller benyttet dem i arbeidet på skolen eller hjemme. De yngste barna var naturlig nok ikke like bevisste på hva et læringsmål eller kompetansemål var. Elevene svarer i undersøkelsen/påstandskjema i stor grad at de er kjent med kompetansemålene i lesing. Mange har likevel vansker med å vurdere egen måloppnåelse i lesing og de er også usikre på hva de konkret må jobbe med for å få høyere kompetanse innenfor området lesing.

Elevene uttrykte på alle trinn at de leser tekster hentet fra ulike sjangre og tema. De uttrykker i stor grad at det er jobbet med ulike metoder i forhold til det å angripe en skriftlig tekst. Elevene nevner flere forskjellige lesestrategier som det er gitt opplæring i. Vårt inntrykk er at det presenteres ulike strategier for tilnærming av ulike tekster og de fleste

elevene har et forhold til ulike lesestrategier. Det er likevel ikke alltid at disse tas i bruk i forbindelse med elevenes lesing. Elevene var sammen med lærerne nokså klare på at elevene måtte minnes på å bruke de ulike lesestrategiene. De ble oftere benyttet når lærerne var gode modeller for elevene.

Kvalitetsmål:

Skole og hjem samarbeider om leseopplæringen.

Tegn:

Foresatte orienteres og veiledes om resultat etter kartlegging og nødvendige tiltak iverksettes.

Leseferdighet er tema på møter mellom skole og hjem.

Hva vi så:

Foreldrene sier at de er kjent med når de ulike kartleggingsprøvene er og disse blir drøftet på konferansetimer i etterkant av gjennomføringen. Foreldrene er kjent med elevenes resultater på kartleggingsprøver og

nasjonale prøver. Det er også i møte med foreldrene sagt at det legges til rette for ulike opplegg alt etter hvor elevene er i leseutviklingen sin. Foreldrene er godt tilfreds med skolens arbeid i forbindelse med tidlig innsats. Alle barn blir sett og får den hjelpa de trenger, sier foreldrene i møtet. Barnas leseferdigheter er jevnlig tema i møter mellom skole og hjem, og foreldrene sier at elevene har egne kompetansemål knyttet til lesing som ferdighet. Det kommer i møtet med foreldrene frem at de gjerne knytter ferdigheten «lesing» opp til det å lese i norskfaget. Noen foreldre føler seg litt usikre på hvordan de best kan støtte sine barn i leseopplæringa. Likevel sier alle de involverte, både lærere, foreldre og elevene selv, at elevene får god støtte hjemme i forbindelse med leksearbeid. Elevene på små- og mellomtrinnet har daglige leselekser og vi ser at disse leseoppgavene kan være hentet fra forskjellige sjangre.

Både lærere, rektor og foreldre trekker frem godt samarbeidsklima seg i mellom som en av de mest positive tingene ved Brandsfjord skole. Foreldrene sier at de er svært fornøyde med skolen og at lærerne er flinke. De er også fornøyde med skoleledelsen selv om det har vært uenigheter rundt enkelte innsparingstiltak ved skolen. Vårt inntrykk er at Brandsfjord skole har et meget godt skole/hjemsamarbeid og at terskelen for å ta kontakt med hverandre er lav.

9 Praksis som kan bli bedre

Kvalitetsmål:

Skolen er en lærende organisasjon.

Tegn:

Skolen har en felles forståelse av lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag.

Hva vi så:

I samtale med personalet opplevde vi at lærerne er noe delt i oppfattelsen og forståelsen av hva begrepet «Lesing i alle fag» innebærer. En del av personalet mener at begrepet er godt definert og at det jobbes jevnlig med utvikling av god praksis på området, mens en annen del av personalet ikke føler at begrepet er like godt definert og at systematikken i arbeidet rundt temaet er noe mangelfull. Vi så at det mangler en helhetlig overordnet plan som tydelig definerer skolens arbeid rundt «Lesing i alle fag». Skolen har ingen felles modell i utarbeiding av årsplaner der lesing som grunnleggende ferdighet spesifiseres. Selv om det er jobbet mye med temaet tidligere, ser vi at skolen fortsatt har en vei å gå for å få satt arbeidet i et godt system som er forutsigbart og forpliktende for den enkelte lærer. Arbeidet rundt temaet «Lesing i alle fag» er for det meste overlatt til den enkelte pedagog. Vi ser at mange jobber godt med temaet og at det er i fokus, men vi tror likevel at skolen

kan tjene på å sette alt det gode arbeidet som gjøres inn i et mer systematisk og forpliktende dokument. På den måten vil ikke arbeidet med «Lesing i alle fag» være avhengig av den enkelte lærer, men heller bli definert som skolens praksis på området.

Kvalitetsmål:

Lærerne driver systematisk opplæring i lesing på alle trinn i alle fag

Tegn:

Lærerne bruker varierte arbeidsmåter, også IKT, for å nå læringsmålene i lesing.

Lærerne motiverer og forklarer den enkelte elev hva som fremmer utvikling av lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag.

Hva vi så:

I læringsplakaten står det at skolen skal fremme tilpasset opplæring og varierte arbeidsmetoder. Lærerne sier de har stor innflytelse på hvilke metoder og arbeidsmåter de velger i undervisningen og at de prøver å variere undervisninga så godt som mulig. Skolens størrelse og klassenes sammensetning setter imidlertid av og til begrensninger for valg av arbeidsmåter og metode. I vår observasjon fikk vi se bruk av Power Point, gruppearbeid, pararbeid, individuelt arbeid (også på PC) og tavleundervisning. Alle klasserom har installert smartboard, og lærerne bekrefter at de bruker tavla mest til å se film eller finne bilder som er relevant for undervisninga. Elevene bekrefter også dette i intervju. Skolen bør ha fokus på opplæring i bruken av smartboard og nyttiggjøre seg de mange mulighetene som ligger her med tanke på lesing i alle fag. På ukeplanene vi så er det liten henvisning til bruk av nettet og ingen leselekser henviser til tekst på internett, noe som lett kan gi elevene en annen innfallsvinkel til lærestoffet. Erfaringsdeling og diskusjoner rundt bruk av ulike metoder kan også gi input til å prøve ut nye ting. Lærerne opplever at størsteparten av elevene er motivert for lesing men sier også at det har blitt mer utfordrende å finne metoder som motiverer for lesing. Selv om de vektlegger viktigheten av å gi elevene tilpasset leselekse og god litteratur, har elevene en tendens til å mangle selve motivasjonen for lesing, både når det gjelder opplevelseslesing og lesing for å lære. Halve elevgruppa på ungdomstrinnet uttaler også at de ikke er motivert for lesing, noe som bekrefter lærernes antagelser.

Lærerne sier de har vedtatt at kompetansemålene ikke skal synliggjøres på ukeplanen men at alle er kjent med målene gjennom muntlig (og noen ganger skriftlig) beskjed. Skolen bør gi elevene kortsiktige konkrete læringsmål som henger sammen med elevens kompetansenivå. Samtidig bør det gis gode tilbakemeldinger som tar utgangspunkt i elevens læringsmål, altså en konkretisering av kompetansemålene. Dette kan synliggjøres gjennom å sette læringsmål og kriterier for måloppnåelse godt synlig for elevene, for eksempel ved å sette dem på ukeplanen eller på tavla/smartboarden forut for hver økt (noe vi også så at enkelte gjorde). Ved å gjøre dette på en systematisk måte kan man måle framgang, noe som i seg selv er motiverende for elevene. På denne måten vil også elevene/foreldrene bli mer bevisste på hva et læringsmål i lesing kan være.

Kvalitetsmål:

Elevene utvikler leseferdigheter som redskap for læring i alle fag.

Tegn:

Elevene viser engasjement for egen leseutvikling

Elevene er bevisste sin egen begrepsutvikling

Hva vi så:

Vårt inntrykk er at elevene leser det lærerne sier at de skal lese. De er ikke spesielt engasjerte i sin egen leseutvikling på annen måte enn at de vil få gode karakterer når de kommer i ungdomsskolen. I spørreundersøkelsen er det flere som uttrykker at de egentlig ikke liker å lese. Vårt inntrykk er at motivasjonen for lesing ikke er spesielt høy, særlig lengre opp i klassene. Dette bekreftes også i samtaler med lærerne. Elevene er i mindre grad gjort kjent med læringsmålene i lesing som grunnleggende ferdighet og dermed er de mindre rustet til å følge med i egen framgang i lesing. Det å jobbe med den enkelte elevs metakognitive bevissthet er svært viktig, ikke minst for å motivere elevene til videre utvikling. Elevene må vite hvilke ferdighetsmål de jobber etter i forhold til sin egen leseutvikling. Vi ser at lærerne jobber med forståelse og begreper i det daglige arbeidet på skolen. Elevene får stort

sett oppgaver som er tilpasset eget nivå. Vi ser også noen tegn til bruk av ulike strategier for læring. Dette arbeidet bør fortsette og systematiseres videre slik at det blir en naturlig del av elevenes lesing og læring. På den måten tror vi at lesingen kan oppleves som mer motiverende og meningsfull for den enkelte elev.

Kvalitetsmål:

Skole og hjem samarbeider om leseopplæringen.

Tegn:

Foreldre får opplæring i hvordan de best mulig kan motivere og støtte elevene med leseopplæringen.

Hva vi så:

I intervju med foreldrene ser vi at de fleste er fornøyd med opplæringa de får i forhold til det å motivere sine barn til å lese. Foreldrene er fornøyd med skolens arbeid på dette området og roser også bokbussen som benyttes av skolen jevnlig. På foreldremøtet sier derimot flere at det kan være vanskelig å motivere barna til å lese og at det ofte er en kamp mellom lekser og databruk. Selv om de fleste foreldrene mener ukeplanene har klare mål for leseopplæringa, kan vi ikke finne igjen disse på planene vi har fått. Klare og tydelige mål kan være til god hjelp for foreldre/foresatte og vil gjøre dem mer bevisst på hva ungene skal lære. Samtidig vil godt definerte mål gi foreldrene og elevene et enkelt verktøy til å sjekke om målene er nådd.

10 Ideer til videre arbeid med utviklingsområdene

Det har vært inspirerende å være ved Brandsfjord skole. Vi sitter igjen med et inntrykk av en skole som har fornøyde elever, foreldre og lærere. Skolen bærer preg av et godt samarbeid på alle plan, og det ser ut til å være en god tone mellom alle aktørene i skolesamfunnet. Det er engasjement omkring elevenes læring, og personalet etterstreber god kunnskapsutvikling. Elevene er fokuserte, har god disiplin og ser for det meste ut til å være pliktoppfyllende i timene.

Skoleledelsen og ansatte har tatt godt i mot oss og lagt forholdene til rette for at vi skulle få utført vårt oppdrag. Vi har møtt velvilje fra hele personalet i forhold til praktisk tilrettelegging og har hatt gode samtaler med de ansatte. Alle som jobber ved Brandsfjord skole viser et oppriktig

ønske om å yte det beste for elevene. De ansatte og rektor uttrykker at uenighet i ulike saker ikke påvirker samarbeidsklimaet på skolen. Vi har snakket med veldig hyggelige og reflekterte elever. Atmosfæren ved skolen er preget av omsorg og trygghet. Skolen er sertifisert Olweus-skole.

Skolen framstår som en skole som har god kvalitet på det arbeidet som drives i dag. Det er viktig at skolen tar med seg dette i sitt videre utviklingsarbeid.

Vi tillater oss å komme med noen ideer og råd til videre arbeid:

For å sikre at elevene blir motivert for lesing, bør skolen sørge for at det blir gitt en god underveisvurdering i forhold til lesing. Det kan være hensiktsmessig å forholde seg til de fire prinsipper som er sentrale i vurderingsarbeidet og som har til hensikt å fremme læring:

- Elevene forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem (godt synlige mål, kriterier og kjennetegn). Kanskje kan disse synliggjøres på ukeplanen under de ulike fagene, og dermed danne en ramme for hva som forventes av den enkelte. Dette gjør det også lettere for elevene å vite om de har nådd målet, eller om de må jobbe mer for å nå det. Samtidig er det lett å måle framgang, framfor å sammenligne elevprestasjoner.
- Elevene får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet de gjør. Spesielt er tilbakemeldinger og råd om veien videre viktig for elevenes motivasjon. På den måten kan de selv justere sin egen læring.
- Elevene får råd om hvordan de kan forbedre seg. Det er også viktig å belønne elevenes innsats og støtte elevene i arbeidet mot de ulike mestringsmålene.
- Elevene er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og egen utvikling. Elever som selv tar del i

vurderingsarbeidet blir mer klar over hva som skal læres og hvordan de lærer. Samtidig kan de måle egne prestasjoner, og lettere danne seg et bilde av hvor de står i forhold til de målene som er satt for arbeidet.

Personalet sier selv at de har vedtatt at læringsmålene ikke skal inn på ukeplanen og at de har gjort et valg om at det er arbeidsmålene som skal være synlige for elevene. Med et større fokus på motivasjon for lesing anbefaler vi at skolen tar et felles løft for å gjeninnføre synlige læringsmål og at lærerne jobber aktivt med disse for å få elever og foreldre til å ha fokus på målene for blant annet lesing. Kompetansemålene i de ulike fagene må derfor brytes ned i konkrete mål for kunnskap, ferdigheter og holdninger. Læringsmålene må være så konkrete at eleven vet hva han/hun skal ha lært i løpet av uka/perioden. Dette vil også sikre at elever med IOP får jobbet med sine mål i løpet av skoleåret ved at læringsmålene i IOP'en samordnes med den ordinære opplæringa for disse elevene.

Enkelte lærere uttrykte at «Vi må tørre å slippe elevene mer til i timene». Vi opplevde at elevene på Brandsfjord skole er svært disiplinerte og at de stort sett gjør det de får beskjed om. Ved å slippe elevene mer til vil kanskje elevene føle at motivasjonen blir enda større. Gjennom sosial interaksjon rundt tekster og tekstarbeid vil en kunne fremme glede gjennom å dele tekstenes innhold med andre. En kan med fordel legge opp til åpne diskusjoner hvor en lar elevene jobbe og diskutere i grupper. Resonnering og refleksjon vil være viktige stikkord i dette arbeidet. Dette vil nok være spesielt motiverende i de tilfellene der en treffer elevene i forhold til relevans og interesse. Det er viktig at lærerne opptrer som gode lesemodeller og «selger inn» lesing som en fristende og spennende aktivitet. Vi sier ikke at dette er en lett øvelse. Mange skoler sliter med å fremme lesemotivasjon hos elevene. Det er i dette arbeidet viktig å presentere et utvalg av tekster og mange forskjellige bøker for elevene. Det å tilpasse lesingen til den enkeltes nivå krever at en som lærer til en hver tid er godt kjent med hvor elevene er i leseutviklingen sin.

Konklusjon:

Brandsfjord skole jobber godt med «Lesing i alle fag» og ledelsen og personalet har fokus på dette i sin skolehverdag. Vi antar også at elevene ved Brandsfjord skole har utbytte av skolens innsats på vurderingsområdet «Lesing i alle fag», men ser at skolen har en utfordring i forhold til det å motivere og involvere elevene i forhold til lesinga. Vår rapport tar for seg noe av det skolen kan jobbe videre med. Vi vil presisere at vi gjennom våre observasjoner og samtaler har et meget godt inntrykk av det arbeidet som gjøres ved skolen. Skolen har kommet langt i sitt arbeid med å implementere lesing i alle fag.

Vi vil igjen takke for oss og takker for måten dere har møtt oss på. Vi ønsker dere lykke til med det videre utviklingsarbeidet.

11 Rapportering til skoleeier

Oppvekstansvarlig, skolens personale og rektor var representert når denne rapporten ble lagt frem. Rapporten sendes umiddelbart skolefaglig ansvarlig. Rektor presenterer rapporten for politikerne i hovedutvalg for oppvekst med oppvekstansvarlig i kommunen til stede innen 1 måned.

Rektor melder innen en uke tilbake til regionkonsulenten angående erfaringer med ekstern skolevurdering.

På bakgrunn av det som kommer frem i rapporten setter rektor opp en prioritert plan for skolens arbeid med rapportens konklusjoner. Rektor presenterer planen på rektormøte og for skoleeier innen 2 måneder.

Tiltakene i planen iverksettes på skolen innen 3 måneder.

Innen seks måneder foretas en skriftlig evaluering av tiltakene og om de har ført til de endringer man ønsker. I denne prosessen er det viktig at skolen hører på flere stemmer og at både foreldre, elever, skolens ansatte og skoleeier får uttale seg. Evalueringen sendes oppvekstansvarlig.

Tilbakemelding på arbeidet med utfordringene i vurderingsrapporten skjer som del av tilstandsrapporten/årsmeldinga hvert år til skoleeier.

12Vedlegg

Påstandsskjema for elever

Lesing i alle fag ved Brandsfjord skole

Påstand	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke
Jeg kjenner læringsmålene i lesing					
Jeg er i stand til å vurdere min egen måloppnåelse i lesing					
Jeg vet hva jeg må trene på for å bli en bedre leser					
Jeg benytter ulike leseteknikker alt etter hvilken tekst jeg leser					
Jeg har lært å bruke ulike lesestrategier					
Jeg leser tekster hentet fra ulike sjangre					
Jeg leser tekster digitalt					
Jeg har valgfrie oppgaver i lesing					
Jeg leser tekster hentet fra andre fag enn norsk					
Læreren forklarer vanskelig ord og begreper i alle fag					
Når jeg leser et ukjent ord, prøver jeg å finne ut hva det betyr					
Jeg får lese hver dag på skolen					
Jeg får daglig lekse i lesing					
Jeg får hjelp med lesinga hjemme hvis jeg trenger det					
Lærerne mine gir meg oppmuntring og motiverer meg til å lese					
Jeg liker å lese					

Påstandsskjema for foreldre

Lesing i alle fag ved Brandsfjord skole

Påstand	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke
Jeg har fått opplæring i hvordan jeg best mulig kan støtte mitt barn i leseopplæringa					
Jeg hjelper barnet mitt med lesinga dersom det er nødvendig					
Vi blir orienterte om kartleggingsprøver i lesing					
Vi blir orientert om nasjonale prøver i lesing					
Det settes inn tiltak for mitt barn dersom det blir avdekket behov for dette på kartleggingsprøver/nasjonale prøver					
Jeg oppmuntrer og motiverer barnet mitt til å lese					
Vårt barn får støtte og den hjelpen det trenger i leseopplæringa					
Jeg har inntrykk av at mine barn har klare læringsmål knyttet til lesing					
Mitt barn leser tekster hentet fra ulike sjangre					
Mitt barn er bevisst ukjente ord når han eller hun leser					
Mitt barn har daglige leselekser					
Mitt barn leser også digitale tekster					
Mitt barn har definerte læringsmål i lesing					
Mitt barn blir kjent med ulike leseteknikker alt etter hvilken tekst de leser					
Jeg snakker positivt om lesing som aktivitet overfor barnet mitt					
Jeg drøfter mitt barns leseutvikling i møter med skolen					

Påstandsskjema for lærere

Lesing i alle fag ved Brandsfjord skole

Påstand	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke
På vår skole har vi leseutvikling som et viktig kompetanseutviklingsområde					
Lesing som grunnleggende ferdighet er ofte tema i forbindelse med diskusjoner i personalet					
Jeg har fått opplæring i hva som ligger i begrepet "lesing som grunnleggende ferdighet"					
Det er en felles holdning til lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag på min skole					
Skolen har en felles plan for leseopplæring					
Skolen har en felles plan for kartlegging av leseferdigheter for den enkelte elev					
Jeg orienterer elever og foresatte om nasjonale prøver i lesing					
Jeg orienterer elever og foresatte om kartleggingsprøver i lesing					
Resultat fra og nasjonale prøver drøftes på teamet og med skolens administrasjon					
Resultatet fra kartleggingsprøver drøftes på teamet og med skolens administrasjon					
Resultatene følges kartleggingsprøver følges opp med eventuelle tiltak					
Resultatene følges nasjonale prøver følges opp med eventuelle tiltak					
Personalet deler gode ideer og erfaringer med hverandre					
Jeg har satt meg inn i kriterier som definerer god leseopplæring					
Jeg har konkrete og målbare læringsmål knyttet til elevenes leseferdigheter					
Jeg motiverer mine elever for lesing i alle fag					
Jeg gir elevene opplæring i og anledning til å vurdere egen måloppnåelse i lesing					
Jeg gir tydelig rettleiding og respons til elevene når de leser					
Jeg veileder i lesing hver dag					

Jeg legger til rette for at elevene reflekterer jevnlig over det de leser					
Jeg gir elevene leseoppgaver i alle fag					
Jeg gir elevene leseoppgaver som stemmer med deres leseferdighet					
Jeg følger opp leselekser					
Jeg legger vekt på begrepslæring i alle fag					
Begrepslæring er en naturlig del av min daglige undervisning					
Jeg fremmer lesing som aktivitet for mine elever					
Elevene mine får opplæring i å lese digitale tekster					

Samtaleguider

Samtale med lærere/annet personale

Tema	Spørsmål	Svar
Kartlegging	Hvilke kartleggingsprøver gjennomføres på de ulike trinn?	
	Hvordan bruker de enkelte lærerne kartleggingsprøvene i planlegging i læringsarbeidet?	
	Hvordan følges kartleggingsprøvene opp dersom elevene skårer under forventet nivå?	
	Dersom elever skårer høyt på nasjonale prøver, får disse utfordringer i forhold til egne ferdigheter? På hvilken måte skjer det?	
Motivasjon	Hvordan skaper dere motivasjon og leseglede i forhold til lesing i alle fag?	
	Er elevene motivert for lesing?	
	Hvordan jobbes det med de elevene som ikke er motivert for lesing?	
	Driver skolen egne leseprosjekt?	
	Hvordan drives leseopplæringen ved skolen, og finnes det noen egen plan for denne?	
	Hvordan blir læringsmålene i lesing formidlet og tilpasset til elevene?	

	Hvilke rutiner har dere for lesing i klasserommet?	
Samarbeid og felles holdninger	Er det satt av tid til kompetanseheving i personalet i forhold til lesing som grunnleggende ferdighet?	
	Samarbeider lærerne i forhold til en felles og grunnleggende holdning som fremmer lesing i alle fag?	
	Settes det av tid til kompetanseheving innenfor forskning rundt lesing?	
	Føler dere at dere kan nok om lesing som grunnleggende ferdighet?	
	Føler dere at dere kan nok om det å formidle lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?	
Begrepslæring	På hvilken måte har dere fokus på begrepslæring i alle fag?	
	På hvilken måte formidler dere fokus på begrep til foreldre og elever?	
IKT og varierte arbeidsmåter	Hvordan bruker dere IKT i leseopplæringa?	
	Hvordan opplæring får elevene i forhold til å lese digitale tekster?	
	Hvilke metoder bruker dere i leseopplæringa?	
Mål og måloppnåelse	På hvilken måte formidler dere læringsmål i lesing for elevene?	
	Hvilke tiltak settes inn dersom elevene ikke når målene?	

Samtale med elever

Tema	Spørsmål	Svar
Kompetansemål	Vet dere hva et kompetansemål er?	
	Har dere kompetansemål i lesing?	
	Hvordan blir dere kjent med kompetansemålene?	
	Hvordan vet du at du har nådd kompetansemålene?	
	Hvordan blir dere vurdert i lesing?	
	Vet du hvordan du skal bli en bedre leser?	
	På hvilken måte deltar dere i vurdering av egen utvikling og måloppnåelse i lesing?	
Mangfold av tekster og sjangre	I hvilke fag leser dere?	
	I hvilke fag får dere leselekse?	
	Leser dere på ulike måter i ulike fag?	
	Har dere fått opplæring i lesing av digitale tekster?	
Lesestrategi	Vet dere hva som ligger i begrepet lesestrategi?	
	Har dere lært ulike lesestrategier? Hvilke?	
	I hvilke fag bruker dere strategiene dere har lært?	
	Bruker du noen strategier før du begynner med en ny tekst?	
Engasjement for egen	Liker dere å lese? Hvorfor/ hvorfor ikke?	

leseutvikling	Ønsker du å bli en bedre leser?	
	Hva motiverer deg til å lese?	
	Får du hjelp til å finne tekster som passer for deg?	
Begreps- utvikling	Hva gjør du dersom du møter et ord i en tekst som du ikke forstår?	
	Hvordan jobber dere med vanskelige ord dere finner i fagene?	
	Hvor kan du finne forklaring på ord du ikke forstår?	
Motivasjon	Hva motiverer deg til å lese?	
	Har dere noen leseprosjekt på skolen?	
	Får du god veiledning og oppmuntring fra læreren i forhold til lesing?	
	Får du veiledning fra læreren eller andre på hvordan du kan lese i alle fag?	
	Får du støtte heime i forbindelse med lesing?	
	Leser du på skolen/hjemme hver dag?	
Kartlegging	Får du vite resultater av kartleggingsprøver og nasjonale prøver i lesing?	
	Får du vite hva du må jobbe mer med for å fremme din egen leseutvikling i alle fag?	
	Er nasjonale prøver vanskelige eller lette? Hva tenker dere om nasjonale prøver?	

Samtale med foreldre

SPØRSMÅL	SVAR
På hvilken måte har dere som foreldre lært om lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?	
Hvordan jobber skolen med lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?	
Har skolen en felles plan for leseopplæring?	
Har skolen et system for kartlegging, dokumentasjon og oppfølging av tiltak for alle elever?	
Følger lærerne opp resultater fra kartlegginger og prøver i det daglige arbeidet med elevene?	
Har dere inntrykk av at skolen samarbeider om en felles holdning til lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?	
På hvilken måte motiverer og forklarer lærerne deres barn hva som fremmer utvikling av lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag?	
På hvilken måte setter lærerne fokus på begrepslæring i alle fag?	
Er leseglede og leselyst satt i fokus ved Brandsfjord skole og på hvilken måte?	
Benytter lærerne varierte arbeidsmåter (også IKT) for å nå læringsmålene i lesing?	
Er elevene kjent med hvilke kompetansemål de arbeider mot i lesing?	
Får elevene lesetrening på et mangfold av tekster og sjangere – både papirbaserte og digitale?	

Får elevene opplæring i, og bruker, ulike lesestrategier?	
Viser barna deres engasjement for egen leseutvikling og på hvilken måte?	
Er deres barn bevisste sin egen begrepsutvikling?	
Blir elevene oppmuntret til å lese både hjemme og på skolen?	
Har dere som foreldrene fått opplæring/veiledning i hvordan dere best mulig kan motivere og støtte barna deres med leseopplæringen?	
Får foresatte orientering om resultat etter kartlegging?	
Blir det satt i verk nødvendige tiltak etter kartlegginger?	
Er dere kjent med hvordan skolen arbeider med utvikling av leseferdigheter?	
Er leseferdighet et tema på møter mellom skole og hjem?	

Observasjonsskjema

Elevsamtaler	Observasjoner

Samtale med rektor

1. Hvordan tenker du som leder at Brandsfjord skole tar vare på «Lesing i alle fag» ved skolen?
2. Føler du at du som leder har nok kunnskap om vurderingsfeltet?
3. Hvor ofte har dere møtetid, og hvordan er denne organisert?
4. Får dere brukt fellestiden godt nok til utviklingsarbeid innenfor «Lesing i alle fag»?
5. Føler du at de ansatte er villige til å være med på utvikling?
6. Hva er det beste med å være rektor ved Brandsfjord skole?
7. Hvordan er samarbeidet med den andre rektoren i kommunen?
8. Får du tid til egenutvikling?
9. Er det noe du vil vi skal ta med inn i vår vurdering?
10. Har Brandsfjord skole noen spesielle utfordringer?